

ใบความรู้ เรื่อง รู้หลักการอ่านร้อยกรอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พินิจสารจากงานเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง เสนาะเสียง ออกเสียงร้อยกรอง(๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

การอ่านบทร้อยกรอง อ่านได้ ๒ แบบ

๑. **อ่านแบบธรรมดา** เป็นการอ่านออกเสียงพูดธรรมดา ไม่มีทำนองเหมือนอ่านร้อยแก้ว แต่มีการแบ่งจังหวะวรรคตอนให้ถูกต้องตามชนิดของคำประพันธ์

๒. **อ่านแบบทำนองเสนาะ** เป็นการอ่านออกเสียงที่มีทำนองอย่างไพเราะ มีเอื้อนเสียง เน้นสัมผัส แบ่งจังหวะจำนวนคำ การอ่านตามฉันทลักษณ์บังคับของคำประพันธ์

จุดมุ่งหมายของการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองทำนองเสนาะ

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองหรือการอ่านทำนองเสนาะ เป็นการอ่านให้คนอื่นฟัง ฉะนั้นทำนองเสนาะต้องอ่านออกเสียง เสียงทำให้เกิดความรู้สึก ทำให้เห็นความงาม เห็นความไพเราะ เห็นภาพพจน์ ผู้ฟังสัมผัสด้วยเสียง จึงจะเข้าถึงรสและความงามของบทร้อยกรองที่เรียกว่า อ่านแล้วฟังพริ้งเพราะเสนาะโส การอ่านทำนองเสนาะจึงมุ่งมั่นให้ผู้ฟังเข้าถึงรสและเห็นความงามของบทร้อยกรอง

ศิลปะการอ่านทำนองเสนาะ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่าน และความไพเราะของบทประพันธ์แต่ละประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อ่านทำนองเสนาะจึงต้องอาศัยวิธีการอ่านให้ไพเราะ และต้องหมั่นฝึกฝนการอ่านให้เกิดความชำนาญ (มนตรี ตราโมท ๒๕๒๗ : ๕๐)

หลักการอ่านบทร้อยกรอง

๑. ก่อนอ่านให้แบ่งคำ แบ่งวรรคให้ถูกต้องตามหลักคำประพันธ์เสียก่อนโดยต้องระวังในเรื่องความหมายของคำ ด้วยเพราะคำบางคำอ่านแยกคำกันไม่ได้

เช่น “สร้อยคอขนมยุระ ยุงาม” (ขนมยุระ , ขนม-ยุระ)

๒. อ่านออกเสียงทำนองธรรมดาให้คล่องก่อน

๓. อ่านให้ชัดเจน โดยเฉพาะออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้อง

๔. อ่านให้เอื้อนสัมผัส เรียกว่า แปรเสียง เพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสที่ไพเราะ

๕. ระวัง ๓ ต คือ อย่าให้ตกหล่น อย่าต่อเติม อย่าตั่ว

๖. อ่านให้ถูกต้องจังหวะ คำประพันธ์แต่ละประเภท จะมีจังหวะแตกต่างกัน ต้องอ่านให้ถูกต้องวรรคตอนตามแบบแผนลักษณะของคำประพันธ์

๗. อ่านให้ถูกต้องทำนองของคำประพันธ์

๘. ผู้อ่านต้องใส่อารมณ์ตามรสความของบทประพันธ์ รสรัก รสโศก ตื่นเต้นขบขัน โกรธ

๙. อ่านให้เสียงดัง ไม่ใช่ตะโกน

๑๐. เวลาอ่านอย่าให้เสียงขาดเป็นช่วง ต้องให้เสียงติดต่อกันตลอด

๑๑. เวลาจบให้ทอดเสียงช้า

หลักการอ่านบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ มีลักษณะบังคับดังนี้

คณะ กลอนบทหนึ่งจะมี ๒ บาท ๑ บาทจะมี ๒ วรรค ซึ่งนิยมเรียกว่า ๑ คำกลอน ฉะนั้น กลอน ๑ บท จะมี ๒ คำกลอน ตามปกติกลอนแปดจะมีวรรคละ ๘ คำ แต่อนุโลมให้มีตั้งแต่ ๖ - ๙ คำ โดยเรียกวรรคต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

วรรคแรก	เรียกว่า	วรรคดับ
วรรคที่สอง	เรียกว่า	วรรครับ
วรรคที่สาม	เรียกว่า	วรรครอง
วรรคที่สี่	เรียกว่า	วรรคส่ง

สัมผัส กลอนสุภาพมีสัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับ คือ คำสุดท้ายของวรรคดับ สัมผัสกับคำที่ ๓ ในวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครอง คำสุดท้ายของวรรครองสัมผัสไปยังคำที่ ๓ ของวรรคส่ง และคำสุดท้ายของวรรคส่ง ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครับในบทต่อไป

แผนบังคับของกลอนสุภาพ

วิธีการอ่านทำนองเสนาะประเภทกลอนสุภาพ

๑. การแบ่งวรรคจังหวะในการอ่านของกลอนสุภาพแต่ละวรรค กลอนสุภาพจะแบ่งจังหวะการอ่านคำในแต่ละวรรคเป็น ๓ ช่วง ดังนี้ คือ

ถ้าวรรคละ ๖ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๒ - ๒ - ๒
ถ้าวรรคละ ๗ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๒ - ๒ - ๓
ถ้าวรรคละ ๘ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๓ - ๒ - ๓
ถ้าวรรคละ ๙ คำ	จะแบ่งอ่านเป็น ๓ - ๓ - ๓

ตัวอย่าง

ถึงบางซื่อ / ซื่อบาง / นีสุจจริต	เหมือนชื่อจิต / ที่พิตรัง / จำนงสมร
มิตรจิต / ก็ขอให้ / มิตรใจจร	ใจสมร / ขอให้ชื่อ / เหมือนชื่อบาง
	(นิราศกระบาศ ของ สุนทรภู่)

๒. คำที่สัมผัสกันนิยมอ่านเน้นคำเพื่อให้เกิดความไพเราะน่าฟัง เช่น

ในเพลงปี่ว่าสาม พี่พราหมณ์เอย	ยังไม่เคย เขยชิดพิสมัย
ถึงร้อยรสบุปผา สุมาลัย	จะขึ้นใจ เหมือนสตรีไม่มีเลย
	(พระอภัยมณี ของ สุนทรภู่)

๓. ต้องอ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธี โดยเฉพาะคำควบกล้ำ ร , ล , ว

๔. การใส่อารมณ์ ในการอ่านกลอนควรใส่อารมณ์สอดแทรกลงไปในบทที่อ่านเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และบรรยากาศโดยอาศัยการตีความตัวบทที่จะอ่านให้อ่องแท้เสียก่อน แล้วอ่านถ่ายทอดอารมณ์ออกมาเป็น ท่วงทำนองให้น่าฟัง

๕. การอ่านให้รับสัมผัส เพื่อให้เกิดความไพเราะจากเสียงสัมผัสในวรรค เช่น

ถึงหน้าวังดังหนึ่งใจจะขาด

คิดถึงบาทบพิตร**อดิศร**

คำ **อดิศร** ออกเสียงเป็น อะ - ตี - สอน เพื่อให้รับกับสัมผัสของคำว่า บพิตร

แล้วปลุกมหา**โพธิ**บนโขดใหญ่ เผอิญให้เตี้ยต่ำเพราะกรรมหนา

คำ **โพธิ** ออกเสียงเป็น โปด เพื่อให้รับกับสัมผัสของคำว่า โขด

ตัวอย่างกลอนสุภาพ

“จะว่าโศกโศกอะไรทีในโลก
จะว่าหนักหนักระไรในดินดอน
จะว่าเจ็บเจ็บแผลก็แก้หาย
แต่เจ็บแค่นี้แสนจะเจ็บครัน

ไม่เท่าโศกใจหนักเหมือนรักสมร
ถึงสิ่งขรก็ไม่หนักเหมือนรักกัน
ถ้าเจ็บกายชีวะจะอาศัย
สุดจะกลั่นสุดจะกลั่นฝืนอารมณ์”
(นิราศเดือน ของ นายมี)
